

Билтен број 3

Заједно можемо боље!

У трећем издању билтена говоримо о најистакнутијим активностима у протеклом периоду: успешно објављеном Другом позиву за предају пројектних предлога, информативним догађајима кроз које смо пружили подршку потенцијалним апликантима, а представимо вам и неке занимљивости као и остварене резултате пројеката финансираних у оквиру Првог позива.

Други позив за подношење пројектних предлога

Јесен 2019. била је посебно значајна за наш Програм. Током септембра смо објавили Други позив за предају пројектних предлога, а у наставку је уследио низ активности у циљу промоције Позива и Програма. Више од три милиона еура одређено је за пројекте прекограничне сарадње између непрофитних организација/институција из Србије и Црне Горе који треба да допринесу јачању социјалне и културне инклузије рањивих група, као и унапређењу капацитета за коришћење туристичких потенцијала обје државе.

За организацију свечане конференције и прве информативне сесије овај пут смо одабрали Подгорицу. Више од 80 представника различитих институција присуствовало је свечаном догађају. Конференцију је уводним обраћањем отворила г-ђа Ивана Глишевић Ђуровић, заменица главног преговарача и национална ИПА координаторка. "Овај позив је наставак успешне прекограничне сарадње између Црне Горе и Србије започете 2008. године, у оквиру које су у периоду од 2008. до 2018. године, кроз четири јавна позива за достављање предлога пројеката, уговорена 43 пројекта, укупне вриједности 9,6 милиона еура. Пројекти су реализовани или се још увијек реализују у областима културе, туризма, здравствене заштите, економске сарадње, социјалне инклузије, запошљавања, заштите животне средине и превенције од ризика. У оквиру Првог позива кроз пројекте учествује 29 партнерских институција из обје државе као што су општине, јавне институције и невладине организације, које спроводе активности у 21 општини у Црној Гори и Србији, што нас посебно радује јер снажи постојеће и успоставља нове везе између организација и људи из двије државе", истакла је Глишевић Ђуровић.

У нади да ћемо подстаћи потенцијалне апликанте на предају што квалитетнијих пројеката организовали смо промоцију Позива кроз додатне три информативне сесије и један Форум за подстицање пројектних партнерстава. Догађајима у Прибоју, Сјеници и Бијелом Пољу присуствовало је више од 150 заинтересованих представника различитих институција.

Заједно можемо боље!

Занимљиве приче са пројеката уговорених у оквиру Првог позива

ПОРАЛИСТ

Лековито и ароматично биље се користе као биљни лекови у Србији и Црној Гори вековима и широко су присутни у фармацеутској, козметичкој, хемијској и прехранбеној индустрији. Одржива производња лековитог и других ароматичног биља подразумева прибављање семена и генетских сировина путем прикупљања некултивисаних постројења за производњу биља (култивације, производња плантажа). 43% од укупног броја лековитог биља које постоји у Европи расте у Србији а 26% у Црној Гори.

Један од главних инструмената и механизма за постизање циљева пројекта и увођење нове иницијативе у циљаним областима је модеран и интегрисани информациони систем који треба да проистекне из ове прекограничне сарадње у облику вишенаменске веб платформе за заштиту животне средине у општинама Пријепоље и Бијело Поље. Платформа ће бити доступна свим заинтересованим појединцима и релевантним институцијама у обе земље који су активни у области лековитог биља, биодиверзитета и животне средине у целини.

Поред процене тренутног стања на терену, у мапираном подручју, истраживања биљних врста и успостављања функционалне опсерваторије лековитог биља, остале пројектне активности су усмерене на бављење локалног становништва лековитим биљем и изградњу капацитета неопходних за одговорно коришћење расположивих природних ресурса и интеграције њихових потенцијала у другим секторима, првенствено туризму.

У претходном периоду, тренинзи едукације локалних актера о важности, заштити, техникама одрживог прикупљања, паковања и чувања лековитог биља, са посебним освртом на контејнерско узгајање и компостирање, организоване су у Пријепољу и Бијелом Пољу.

"Срећна сам што ћу бити део овог пројекта, јер ја то видим као прилику да наставим ручну производњу сапуна на бази лековитог биља. Захвална сам на подршци не само у повезивање са добављачима сировина и потенцијалних купаца, него у стицању знања и упознавање са примерима најбоље праксе у развоју малог бизниса. Дах свежине Јабука је мала породична производња 100% природних сапуна обогаћених

компонентама лековитог биља које се користе у медицинске и козметичке сврхе. Највећи изазов за раст производње је повећање дистрибуције. Надам се да ће учешће у овом пројекту и активностима које се односе на дизајн одговарајућег пакета и сарадња са партнерима, помоћи да проширим пословање и осигурам своје запослење" - каже Милка Рељић власник мале производњу сапуна из села Јабука.

Заједно можемо боље!

Занимљиве приче са пројекта уговорених у оквиру Првог позива

ЗАНАТЛИЈА

У циљу стварања одрживог система подршке занатлијама, прекогранична сарадња је веома важна за размену искустава, ширење и стварања новог тржишта. Такође је важна за јачање капацитета институција за учешће у прекограничној сарадњи и учење кроз примере различитих искустава.

Проблеми недостатка радних места и миграције младих ка западној Европи између осталог оптерећује локалне заједнице како у Рожајама (Црна Гора) тако и у Сјеници (Србија). Ове двије општине су успоставиле сарадњу и развиле пројекат под називом "Занатлија". Традиционални занати и занатлије су били добро познати у обе општине пре индустријализације и били су занемарени током последње деценије кризе

која укључује рат на простору бивше Југославије. Економску ситуацију у Рожајама и Сјеници карактерише екстремна неразвијеност, дубоке рецесије у индустријској и пољопривредној производњи, као и високе стопе незапослености, посебно међу младима, који немају могућности запошљавања, што често доводи до миграције ка главним градовима или према земљама Европске уније.

Уз финансијску подршку, у вредности од 164.446 евра, Општине Рожаје и Сјеница ће повећати могућности запошљавања занатлија и створити повољно пословно окружење за постојеће и нове занатске предузетнике. Кроз низ активности на пројекту до сада је

подржано 60 директних корисника кроз тренинге и услугу менторства, ојачани капацитети локалних заједница за развој занатства, ојачани капацитети у средњим стручним школама за побољшање наставних планова образовања у занатству и обезбеђен значајан допринос за стварање одрживе подршка занатлијама у Рожајама и Сјеници.

„Пројект ЗАНАТЛИЈА је одлична прилика за развој пословних идеја, у смислу умрежавања са професионалцима из различитих области (економије, предузетништва, бизниса, психологије, медија...) и за добијање потребних

доприноса и смјерница (корак по корак) са стручним менторима за развој и имплементацију идеје у одржив и профитабилан посао. Активности засноване на пројекту нуде алате за превазилажење препрека које постављају личне сумње и несигурности, као и алате за додатна знања која су кључна за појашњење и реализацију пословне идеје. Тачније, овај пројекат и професионалци повезани са њим партнери су у свакој пословној идеји са великом посвећеношћу да се та идеја претвори у посао.“ – Семир Дедеић, занатлија из Рожаја.

Заједно можемо боље!

Занимљиве приче са пројеката уговорених у оквиру Првог позива

МИ МОЖЕМО

Основни циљ пројекта „МИ МОЖЕМО“ је изградња техничких капацитета локалних заједница и ефикасна примена знања кроз коришћење обновљивих извора енергије и повећања енергетске ефикасности, као мера за смањење климатских промена.

Једна од кључних циљних група су млади људи који похађају основне и средње школе у пограничном подручју Србије и Црне Горе, а пројекат предвиђа низ активности које треба да допринесу унапређењу образовног процеса и знања о обновљивим изворима енергије и смањењу климатских промена.

Један од одабраних партнерских школа је пољопривредно-хемијска “Др Ђорђе Радић” из Краљева. Као део пилот пројеката у области обновљивих извора енергије и стварања предуслова за боље образовање средњошколаца у овој области, школа је добила фотонапонски систем за производњу соларне електричне енергије од 480V за школски кабинет, који је такође опремљен са рачунарима, пројектором и две магнетне плоче кроз пројекат а са циљем упознавања ученика са употребом соларне енергије за генерисање електричне енергије.

Александра Јованкин Алексић, педагог школе, је дала изјаву о важности учешћа школе у пројекту: “Пројекат „Ми можемо“ омогућава практичну примену учења о обновљивим изворима енергије. Соларни панели ће пружити

студентима прилику да се упознају са употребом соларне енергије кроз технологију која је потребна у

учионици за испоруку електричне енергије. Модернизација наставе кроз коришћење информационих технологија држи корак са временом, настава је данас динамичнија, прилагођенија интересима младих људи. Пројекат, поред директне користи за наставнике и ученике, који се односи и употребу савремених технологија и обновљивих извора енергије доприноси развоју школе и локалне заједнице. Учешћем у пројектима прекограничне као и путем међународних пројеката од стране школе, наша школа постаје модерна и конкурентна у образовању и тржишта рада, посебно кроз примену савремених метода рада. Сарадња са партнерским школама и организацијама кроз овај пројекат проширује нашу мрежу сарадника и чини нас спремнијим за будуће умрежавање на локалном, националном и међународном нивоу.”

Заједно можемо боље!

Занимљиве приче са пројеката уговорених у оквиру Првог позива

Рехабилитација илегалног отпада на реци Лим и подизање свести о његовој штетности

Кроз пројекат “Рехабилитација илегалних депонија на ријеци Лим и подизање свести о њиховој штетности” уклоњено је дванаест нелегалних одлагалишта смећа у Бијелом Пољу и Прибоју.

Активности предвиђене пројектом усмерене су на заштиту животне средине уклањањем илегалних депонија, успостављањем система мониторинга и подизања свести људи о исправном одлагању отпада.

– ЈКП “Услуга” је очистила и више од шест нелегалних депонија предвиђених пројектом. Очистили смо депоније код Спортске дворане, код стајалишта испод Пање главе, обалу Лима која је поприлично дуга – од Новог моста до старог Фаповог моста, Бањски чамац и две локације на Луци. У оквиру Светског дана вода и накнадно смо чистили обале Лима, заједно са Рафтинг клубом “Еко Лим” и Канцеларијом за младе када смо прикупили више од 50 џакова комуналног отпада. На неким локацијама, нажалост, несавесни појединци су поново депоновали мање количине смећа, али и земље и шута – каже директор ЈКП “Услуга” Жељко Јечменица.

Како би се спречило поновно стварање дивљих депонија, наредних дана на очишћеним локацијама ће се поставити контејнери. У плану је да се на критичним локацијама поставити и видео надзор, чиме би се смањила могућност несавесним грађанима да одлажу комунални отпад на местима која за то нису предвиђена.

– У оквиру пројекта добили смо 30 контејнера запремине 1,1 м³, који ће бити постављени на очишћеним локацијама а и шире. Предвиђено је и озелењавање тих површина- добили смо 60 садница брезе и 30 садница бора и јеле – наводи Јечменица.

“Пројектом смо подigli сопствене капацитете у спровођење ЕУ прекограничних пројеката, и кроз набавку специјализоване лабораторијске опреме обуку, стицањем сертификата, мјерићемо у будућем периоду квалитет рјечне и питке воде у општинама Прибој и Бијело Поље, што је осим очишћених депонија, најзначајнији производ овог прекограничног пројекта” - Слободанка Пребирачевић, пројектни службеник за набавку и извјештавање, Општина Бијело Поље.

Заједно можемо боље!

Занимљиве приче са пројекта уговорених у оквиру Првог позива

БинС

Пројекат “Увођење одрживог управљања отпадом – БинС” који заједнички спроводе Општина Гусиње, као водећи партнер, и ЈКП „Врела“ из Сјенице даје допринос заштити животне средине у прекограничном подручју кроз јачање система управљања чврстим отпадом. Конкретни бенефити за ове две општине, као и за њихова комунална предузећа, се огледају у набавци по једног специјализованог камиона за сакупљање чврстог отпада и 60 контејнера који ће умногоме допринети унапређењу стања комуналне инфраструктуре.

“Корист од реализације овог пројекта заиста је од великог значаја. Створени су бољи услови за квалитет живота наших грађана у смислу депоновања комуналног отпада с једне стране, а са друге стране нама је омогућено боље функционисање у обављању наших свакодневних активности. Када је ријеч о промјенама

које нам је донио овај пројекат, оне се односе највише на начин функционисања нашег Друштва, као и стварање претпоставки да у будућем раду могућност за евентуалне застоје је сведена на минимум. Једна од битнијих промјена је то да реализација овог пројекта даје већу сигурност и повјерење нашим грађанима када је ријеч о обављању наше дјелатности. Корист прекограничне сарадње је од великог значаја. Важност оваквих пројеката је показатељ да институције или јавне службе из различитих држава заједнички могу реализовати овако значајне пројекте. Такође, долази до упознавања и размјене искустава која су веома значајна. Чињеница је да се на овај начин повећава степен заштите животне средине. Постоји широка лепеза могућности да се допринесе унапређењу квалитета живота грађана. Сматрамо да треба наставити са реализацијом сличних пројеката прекограничне сарадње који су везани за комунални отпад и заштиту животне средине” – изјавио је директор ДОО Комуналне дјелатности Гусиње Демир Бајровић.

Након реализације пројекта очекује се повећано интересовање грађана за селективно одлагање отпада, као и унапређење система прикупљања отпада у општинама Гусиње и Сјеница.

Заједно можемо боље!

Билтен број 3

Заједно можемо боље!

CROSS-BORDER PROGRAMME
SERBIA-MONTENEGRO
2014-2020

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ЗА ЕВРОПСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ

ВЛАДА ЦРНЕ ГОРЕ
КАБИНЕТ ПРЕДСЈЕДНИКА
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА ЕВРОПСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ

www.evropa.gov.rs

www.mei.gov.rs

www.eu.me

www.kei.gov.me

Овај Програм финансира Европска унија

Билтен је направљен уз подршку Европске уније. Садржај билтена је искључива одговорност оперативних структура укључених у имплементацију ИПА Програма прекограничне сарадње Србија-Црна Гора 2014-2020, те ни на који начин не одражава ставове Европске уније.

Заједно можемо боље!

